

तात्पुरत्या बदलांचे व्यवस्थापन करा!

ऑक्टोबर २०१२

एका पंपाच्या सक्शनवरील फिल्टर वारंवार तुंबून बंद व्हायचा. त्यामुळे प्रत्यक्ष जागेवर आणि नियंत्रण कक्षात दाबावर सतत लक्ष ठेवावे लागे. दाब पारेषक बसविण्यास लागणारा वेळ वाचवण्यासाठी जागेवरील स्थानिक दाबदर्शकाच्या जोडणीवर एक टॅप बसविण्याचे व त्यावर दाब पारषक बसविण्याचे ठरले. घाई आणि बदलाच्या तात्पुरत्या स्वरूपामुळे या बदलासाठी नलिका वापरण्याचे ठरले. ही जोडणी, जरी तात्पुरती म्हणून संमत झाली असली, तरी रेखाटनाचे संकेत किंवा अभियांत्रिकी मानकांची पूर्तता करीत नव्हती आणि बदल व्यवस्थापनाचा कोणताही आढावा घेतला गेला नव्हता.

सुमारे तीन वर्षांनंतर नलिका फुटली आणि ३६० अंश तापमानाच्या ज्वलनशील पदार्थाची वातावरणात गळती झाली. गळणाऱ्या पदार्थाने पेट घेतला आणि मोठी अग्नि लागली ज्यात पूर्ण कारखाना बेचिराख झाला.

असे का घडले?

- तात्पुरती जोडणी योग्य अभियांत्रिकी मानकांची पूर्तता करीत नव्हती.
- पाइपिंग आणि तात्पुरती जोडणीला पंपाच्या हादऱ्याना सामोरे जावे लागत होते.
- नलिकेच्या टोकाला बसविलेल्या दाबदर्शकाचे वर्तन लोलकासारखे होते. नलिकेमध्ये हादरे सहन करण्यास तसेच दाब पारेषकासारख्या उपकरणास आधार देण्यास पुरेशी ताकद नव्हती
- पंपाच्या सक्शनवरील फिल्टर तुंबण्याचे कारण नष्ट झाल्यावर तात्पुरती जोडणी आणि दाब पारेषक आवश्यक नव्हते परंतु कधीच काढले गेले नव्हते.
- एक “तात्पुरती” जोडणी असल्यामुळे दाबदर्शकाच्या तपासणी, आणि देखभालीकडे विशेषतः जेव्हा त्याची आवश्यकता संपल्यावर दुर्लक्ष झाले ते बहुधा विसरले गेलेच असावे!

आपण काय करू शकता?

- आपल्या कारखान्यातील बदल व्यवस्थापन पध्दतीचे पालन पाइपिंग, यंत्रे आणि कार्यपध्दतीच्या सर्व बदलांसाठी करा.
- लक्षात ठेवा की कायमच्या बदलांतकीच मीमांसा तात्पुरत्या बदलांनाही आवश्यक असते.
- केलेला बदल अभियांत्रिकी मानकांची आणि चांगल्या पध्दतींची पूर्तता करीत असल्याची खात्री करण्यासाठी प्रशिक्षित तज्ज्ञांकडून आढावा घेतल्याशिवाय पाइपिंग अथवा यंत्रांमध्ये बदल करू नका.
- तुमच्या यंत्राच्या उत्पादकाच्या सूचनांचे पालन करा. समजून घ्या.
- संयंत्रामध्ये जर तात्पुरता बदल केला असेल तर त्यास मुदत समाप्तीची तारीख असायला हवी व त्या तारखेपूर्वी काढला जायला हवा. तात्पुरती जोडणी काढतेवेळीसुद्धा बदल व्यवस्थापन आढावा घ्यायला हवा. कोणताही तात्पुरता बदल हा त्याचे पुनरावलोकन केल्याशिवाय कायमचा होऊ देऊ नका!
- तुमच्या संयंत्रामध्ये वापरात किंवा उपयोगी नसलेले एखादे यंत्र किंवा उपकरण आढळल्यास ते काढून टाकण्याची सूचना द्या

इंग्लंडमधील फिलक्सबरो येथे जून १९७४ मध्ये झालेल्या भयानक स्फोट्याच्या घटनेतही काही सामायिक गोष्टी होत्या (जून २००४ चे प्रोसेस सेफ्टी बीकॉन). फिलक्सबरोच्या स्फोटात २८ कामगार मारले गेले, ३६ जखमी झाले आणि त्यामुळे जगभरातील प्रक्रीया सुरक्षा व्यवस्थापन पध्दती व कायदांवर विशेष परिणाम झाला. फिलक्सबरो घटनेत जो पाइप क्षतिग्रस्त झाला तो खूप मोठा होता, पण ही घटना आणि फिलक्सबरोचा स्फोट यामध्ये पुढील समान वैशिष्ट्ये दिसून येतात:

- पाइपिंगच्या तात्पुरत्या बदलाचा अभ्यास बदल व्यवस्थापन आढाव्यांतर्गत घेतला गेला नव्हता.
- तात्पुरती पाइपिंग योग्य अभियांत्रिकी मानकांची पूर्तता करीत नव्हती तसेच पाइपिंगला पुरेसा आधार दिला नव्हता.
- तात्पुरत्या पाइपिंगवरचा ताण हासुद्धा या अपघातामागील एक भाग होता.

१९७४ फिलक्सबरोचा स्फोट

तुमची बदल व्यवस्थापन पध्दत “तात्पुरत्या” बदलांनाही लागू करा!

AICHe © 2008. सर्व हक्क राखीव. अव्यावसायिक, शैक्षणिक हेतूसाठी वापरण्यास प्रोत्साहन आहे. तथापि CCPS शिवाय अन्य कोणासही पुनर्विक्रीसाठी वापर करण्यास सक्त मनाई आहे. संपर्क : ccps_beacon@aiche.org किंवा ६४६-४९५-१३७१

हे बीकॉन सहसा अफ्रीकन, अरेबिक, चिनी, डॅनिश, डच, इंग्रजी, फ्रेंच, जर्मन, ग्रीक, गुजराती, हिब्रू, हिंदी, हंगेरियन, इंडोनेशियन, इटालियन, जपानी, कोरियन, मालय, मराठी, नॉर्वेजियन, पर्शियन, पोलिश, पोर्तुगीज, रशियन, स्पॅनिश, स्वीडीश, तमिळ, थाई, तेलगू, तुर्की, उर्दू आणि व्हीएतनामी इत्यादी भाषांमध्ये उपलब्ध आहे.

This Beacon is translated in Marathi by Mr. S.K. Gulawani, Maharashtra, India.